

Geografia (poziom rozszerzony, klasa II GIM)

Rok szkolny 2019/2020

Plan wyników dydaktyczno-wychowawczy

opracowany przez Miłosza Pięknego

Nr lekcji	Temat Lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych uczeń:	Zapis w nowej podstawie programowej	Cele kształcenia ogólnego Umiejętności kluczowe Cele wychowawcze
I. OBRAZ ZIEMI					
1.	Lekcja organizacyjna	Przedstawienie przedmiotowego systemu oceniania i wstępna diagnoza umiejętności uczniów			
2.	Geografia jako nauka	<ul style="list-style-type: none"> • przedmiot i cele badań geograficznych • sfery Ziemi • podział geografii na dyscypliny • miejsce geografii wśród innych nauk • źródła informacji geograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii • wymienia sfery Ziemi i określa ich wzajemne oddziaływanie • dokonuje podziału geografii na dyscypliny • wykazuje interdyscyplinarny charakter nauk geograficznych • wymienia i klasyfikuje pośrednie i bezpośrednie źródła informacji geograficznej • omawia wykorzystanie systemu informacji geograficznej (GIS) 	1.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
3.	Kształt i rozmiary Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • poglądy na kształt Ziemi • pomiary wielkości Ziemi • współrzędne geograficzne 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje kształt i wymiary Ziemi • opisuje zmiany poglądów na kształt Ziemi • opisuje dawne i współczesne metody pomiarowe stosowane do określania wymiarów Ziemi • oblicza obwód Ziemi metodą Eratostenesa • odróżnia elipsoidę od geoidy • odczytuje współrzędne geograficzne wybranych punktów 	1.4	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
4.	Mapa jako obraz Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • mapa i plan • skala mapy • podział map • generalizacja kartograficzna 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje różnice między mapą a planem • klasyfikuje mapy ze względu na różne kryteria • porównuje i szereguje różne rodzaje skal • oblicza powierzchnię oraz odległość w terenie na podstawie map wykonanych w różnych skalach • wyjaśnia zasady generalizacji mapy 	1.1 1.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

5.	Odzworowania kartograficzne	<ul style="list-style-type: none"> • siatka geograficzna a siatka kartograficzna • podział odzworowań kartograficznych • zniekształcenia na siatkach kartograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między siatką geograficzną a siatką kartograficzną • porównuje różne rodzaje siatek kartograficznych • wymienia różne typy rzutów kartograficznych • wyjaśnia, dlaczego na siatkach kartograficznych występują zniekształcenia • omawia na konkretnych przykładach zastosowanie poszczególnych typów siatek kartograficznych 	1.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
6.	Przedstawianie zjawisk na mapach	<ul style="list-style-type: none"> • metody przedstawiania rzeźby terenu na mapach • ilościowe i jakościowe metody prezentacji zjawisk na mapach • interpolacja połowa • GIS – cyfrowa metoda prezentacji zjawisk 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje różne metody przedstawiania rzeźby terenu na mapach • charakteryzuje i podaje przykłady jakościowych metod prezentacji zjawisk na mapach • stosuje wybrane metody kartograficzne do prezentacji ilościowych i jakościowych cech środowiska geograficznego • wyjaśnia różnicę między kartogramem a kartodiagramem • wyjaśnia, na czym polega metoda interpolacji połowej • dobiera właściwą metodę do zaprezentowania danego zjawiska na mapie • podaje przykłady praktycznego zastosowania GIS 	1.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
7.	Inne sposoby prezentacji danych o przestrzeni geograficznej	<ul style="list-style-type: none"> • formy przekazu informacji geograficznej • tabele statystyczne • wykresy i diagramy • diagramy strukturalne 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje różnorodne formy przekazu informacji geograficznej • odczytuje informacje ze szkicu terenu • analizuje dane liczbowe przedstawione w tabelach statystycznych • wyjaśnia różnicę między wykresem a diagramem • interpretuje zjawiska geograficzne przedstawione na wykresach i diagramach • wymienia rodzaje diagramów słupkowych • podaje przykłady wykorzystania diagramów strukturalnych • dobiera typ wykresu do prezentacji określonych danych 	1.4	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
8.	Interpretacja mapy samochodowej	<ul style="list-style-type: none"> • system nawigacji GPS • czytanie mapy samochodowej • wykorzystanie mapy w różnych sytuacjach 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposób funkcjonowania systemu nawigacji satelitarnej GPS • wykorzystuje w praktyce znajomość metod prezentacji informacji geograficznej • odczytuje znaki umowne na mapie samochodowej • odczytuje i interpretuje informacje o infrastrukturze drogowej przedstawione na mapie • wykorzystuje mapy w różnych sytuacjach • wyznacza trasę przejazdu na podstawie mapy samochodowej • oblicza długość trasy z wykorzystaniem kilometrażu 	1.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

9.	Odczytywanie treści mapy turystyczno-topograficznej	<ul style="list-style-type: none"> • czytanie mapy topograficznej • wysokość względna i bezwzględna na mapach topograficznych • odnajdywanie na mapie obiektów geograficznych • profil hipsometryczny • średnie nachylenie terenu 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wysokość bezwzględną na mapie turystyczno-topograficznej • oblicza wysokość względną na podstawie mapy turystyczno-topograficznej • odnajduje na mapie obiekty geograficzne, wykorzystując legendę • wykorzystuje w praktyce znajomość metod prezentacji informacji geograficznej • odczytuje znaki umowne na mapie turystyczno-topograficznej • oblicza odległość i powierzchnię na podstawie skali mapy turystyczno-topograficznej • odczytuje cechy środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego na podstawie mapy turystyczno-topograficznej • kreśli profil hipsometryczny • oblicza średnie nachylenie terenu 	1.2 1.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
10.	Interpretacja treści i wykorzystanie map turystyczno-topograficznych	<ul style="list-style-type: none"> • planowanie trasy wycieczki • odnajdywanie na mapie obiektów geograficznych • wykorzystanie nawigacji satelitarnej GPS • wykorzystanie mapy w różnych sytuacjach 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje znaki umowne na mapie turystycznej • wykorzystuje w praktyce znajomość metod prezentacji informacji geograficznej • odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego na podstawie mapy turystyczno-topograficznej • oblicza czas pieszej wędrówki między wybranymi obiektami • wymienia atrakcje turystyczne obszaru przedstawionego na mapie, uwzględniając jego zasoby (np. naturalne, kulturowe) oraz infrastrukturę turystyczną • ocenia trudność szlaków turystycznych, uwzględniając rzeźbę powierzchni • planuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystyczno-topograficznej według różnych kryteriów • wykorzystuje system nawigacji satelitarnej GPS do określania położenia obiektów 	1.8	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
11. 12.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

13.	Wszechświat	<ul style="list-style-type: none"> teorie na temat powstania i budowy wszechświata typy galaktyk jednostki odległości w astronomii położenie Ziemi we wszechświecie gwiazdy i ich ewolucja 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia teorie dotyczące powstania i budowy wszechświata wyjaśnia cechy budowy i określa położenie różnych ciał niebieskich we wszechświecie charakteryzuje typy galaktyk analizuje położenie Ziemi we wszechświecie opisuje budowę Drogi Mlecznej wymienia jednostki odległości stosowane w astronomii opisuje etapy ewolucji gwiazd 	2.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
14.	Układ Słoneczny	<ul style="list-style-type: none"> powstanie Układu Słonecznego powstawanie Ziemi ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę Układu Słonecznego charakteryzuje ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny wymienia i porównuje planety grupy ziemskiej i planety olbrzymy wykazuje zależność między oddaleniem planet od Słońca a ich prędkością na orbicie opisuje etapy powstawania Ziemi charakteryzuje inne ciała niebieskie wchodzące w skład Układu Słonecznego charakteryzuje Ziemię na tle innych planet Układu Słonecznego 	2.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
15.	Ruch obiegowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> sfera niebieska i układ horyzontalny parametry ruchu obiegowego Ziemi terminy: <i>perihelium</i>, <i>aphelium</i>, <i>ekliptyka</i> oświetlenie Ziemi w różnych porach roku następstwa ruchu obiegowego Ziemi zaćmienie Słońca i zaćmienie Księżyca 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje na podstawie schematu układ horyzontalny wymienia podstawowe cechy ruchu obiegowego Ziemi omawia na podstawie schematu obieg Ziemi dookoła Słońca wymienia przyczyny występowania pór roku na Ziemi opisuje zróżnicowanie oświetlenia Ziemi w różnych porach roku wymienia dni górowania Słońca w zenicie na równiku, zwrotniku Raka i zwrotniku Koziorożca wyjaśnia przyczynę występowania dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach podbiegunowych wskazuje konsekwencje ruchu obiegowego Ziemi wyjaśnia przyczynę zaćmienia Słońca i zaćmienia Księżyca 	2.3 2.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

16.	Strefy oświetlenia Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • pasowy układ stref oświetlenia Ziemi • zmiany oświetlenia Ziemi w ciągu roku i ich wpływ na życie i działalność człowieka • wysokość górowania Słońca na różnych szerokościach geograficznych • pozorna wędrówka Słońca na niebie w poszczególnych dniach astronomicznych pór roku 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i wskazuje na planszy strefy oświetlenia Ziemi • oblicza wysokość górowania Słońca nad horyzontem w różnych porach roku • wykazuje zależność między ilością energii docierającej do powierzchni Ziemi a wysokością Słońca nad horyzontem • opisuje różnice między astronomicznymi, kalendarzowymi i klimatycznymi porami roku • wymienia konsekwencje przyrodnicze występowania stref oświetlenia Ziemi • oblicza szerokość geograficzną dowolnego punktu na powierzchni Ziemi na podstawie wysokości górowania Słońca w dniach równonocny i przesileń • opisuje pozorną wędrówkę Słońca nad widnokresem w pierwszych dniach astronomicznych pór roku 	2.4 2.5 2.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
17.	Ruch obrotowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • ruch obrotowy • terminy: <i>doła słoneczna</i>, <i>doła gwiazdowa</i>, <i>prędkość kątowa</i>, <i>prędkość liniowa</i> • dowody na ruch obrotowy • siła Coriolisa • następstwa ruchu obrotowego • fazy Księżyca 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy ruchu obrotowego • omawia różnicę między dołą gwiazdową a dołą słoneczną • dostrzega różnice między prędkością kątową a prędkością liniową • przedstawia dowody ruchu obrotowego Ziemi • opisuje następstwa ruchu obrotowego • wykazuje skutki występowania siły Coriolisa dla środowiska przyrodniczego • wyjaśnia zjawisko faz Księżyca 	2.3 2.8	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
18.	Rachuba czasu na Ziemi – czas słoneczny	<ul style="list-style-type: none"> • jednostki czasu • czas słoneczny 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia jednostki czasu • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania czasu na Ziemi • wyjaśnia zależność pomiędzy kierunkiem obrotu Ziemi w ruchu dookoła własnej osi a zmianą czasu • wyróżnia rodzaje czasu na Ziemi • oblicza czas słoneczny 	2.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

19.	Czas strefowy i urzędowy	<ul style="list-style-type: none"> • czas uniwersalny, strefowy i urzędowy • granica zmiany daty • kalendarze 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia czas strefowy • przelicza czas słoneczny na czas uniwersalny i strefowy • wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stref czasowych i granicy zmiany daty • podaje nazwy europejskich stref czasu • posługuje się mapą stref czasowych do określenia różnicy czasu strefowego • wskazuje na mapie międzynarodową linię zmiany daty • wyjaśnia różnicę między czasem letnim a zimowym • opisuje przykłady wpływu różnic czasu na życie i działalność człowieka • wymienia różnice między kalendarzem juliańskim a gregoriańskim 	2.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
20. 21.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
22.	Skład i budowa atmosfery	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie się atmosfery • skład powietrza atmosferycznego • stałe i zmienne składniki atmosfery • budowa atmosfery • cechy pola magnetycznego Ziemi • powstawanie zorzy polarnej • znaczenie atmosfery 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje kształtowanie się atmosfery • określa skład chemiczny atmosfery • wymienia stałe i zmienne składniki atmosfery • wymienia i porównuje cechy poszczególnych warstw atmosfery • omawia zmiany temperatury powietrza w profilu pionowym atmosfery • wyjaśnia znaczenie terminu <i>magnetosfera</i> • wyjaśnia przyczyny powstawania zorzy polarnej • wyjaśnia znaczenie atmosfery i podaje przykłady oddziaływania promieniowania kosmicznego na środowisko geograficzne Ziemi • ocenia ochronne znaczenie atmosfery dla życia na Ziemi 	3.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
23.	Obieg ciepła	<ul style="list-style-type: none"> • promieniowanie bezpośrednie i rozproszone • bilans promieniowania • wymiana ciepła 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje promieniowania słonecznego • omawia bilans promieniowania na podstawie schematu • wskazuje na mapie obszary o dodatnim i ujemnym saldzie bilansu promieniowania • wykazuje zależność między ilością energii docierającej do powierzchni Ziemi a wysokością Słońca nad horyzontem • omawia sposoby wymiany ciepła w atmosferze (turbulencja, konwekcja, adwekcja, radiacja) 	3.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

24.	Czynniki kształtujące rozkład temperatury	<ul style="list-style-type: none"> • temperatura powietrza jako element pogody • czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza • zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi • średnia temperatura powietrza i amplituda temperatury powietrza 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje temperaturę w różnych skalach • opisuje czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza • wykazuje na podstawie mapy przyczyny nierównomiernego rozkładu temperatury powietrza na Ziemi • odczytuje z mapy średnie wartości temperatury powietrza na kuli ziemskiej • opisuje oraz wyjaśnia na podstawie wykresów i map zróżnicowanie temperatury w troposferze • oblicza temperaturę powietrza na różnych wysokościach na podstawie gradientu termicznego • omawia zjawisko inwersji temperatury powietrza • oblicza średnią dobową i średnią roczną temperaturę powietrza oraz roczną amplitudę temperatury powietrza • wykazuje przyczyny zróżnicowania rocznej amplitudy temperatury powietrza na Ziemi 	3.1 3.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
25.	Ruchy powietrza atmosferycznego	<ul style="list-style-type: none"> • ciśnienie atmosferyczne • wyż baryczny, niż baryczny • rozkład ciśnienia atmosferycznego na kuli ziemskiej • ruchy powietrza atmosferycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia jednostki ciśnienia atmosferycznego i przyrządy do jego pomiaru • wyróżnia podstawowe układy baryczne • wyjaśnia przyczyny powstawania ośrodków barycznych • wykazuje zależność ciśnienia atmosferycznego od temperatury powietrza • analizuje rozkład ciśnienia barycznego wraz z przeważającymi wiatrami na kuli ziemskiej w styczniu i w lipcu • omawia przyczyny ruchów powietrza atmosferycznego • omawia krążenie powietrza w ośrodkach barycznych na półkuli północnej i półkuli południowej 	3.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
26.	Globalna cyrkulacja atmosfery. Pasaty i monsuny	<ul style="list-style-type: none"> • cyrkulacja powietrza w strefie międzyzwrotnikowej • powstawanie wiatrów stałych – pasaty • cyrkulacja powietrza w strefach umiarkowanych • cyrkulacja w strefach okołobiegunowych • cyrkulacja monsunowa 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia mechanizm cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej, strefach umiarkowanych i okołobiegunowych • wymienia przyczyny występowania stref podwyższonego i obniżonego ciśnienia na kuli ziemskiej • wyjaśnia powstawanie pasatów • wyjaśnia powstawanie monsunów i wskazuje na mapie obszary ich występowania • wyjaśnia na przykładach znaczenie wiatrów dla przebiegu pogody i działalności gospodarczej człowieka 	3.1 3.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

27.	Rodzaje wiatrów lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> wiatry lokalne – bryza, fen, wiatr górski, dolinny, bora 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia genezę wiatrów lokalnych: bryzy, fenu, wiatru górskiego i dolinnego, bory oraz wskazuje obszary ich występowania na mapie opisuje cechy wiatrów lokalnych podaje lokalne nazwy wiatru fenowego wyjaśnia wpływ wiatrów lokalnych na środowisko geograficzne 	3.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
28.	Wilgotność powietrza i opady atmosferyczne	<ul style="list-style-type: none"> wilgotność powietrza miary wilgotności powietrza kondensacja i resublimacja powstawanie chmur rodzaje opadów i osadów atmosferycznych typy opadów atmosferycznych rozmieszczenie opadów na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wilgotność powietrza, kondensacja, jądro kondensacji, resublimacja, temperatura punktu rosy, wilgotność względna, wilgotność bezwzględna</i> przedstawia miary wilgotności powietrza opisuje proces kondensacji pary wodnej wymienia i rozpoznaje rodzaje opadów i osadów atmosferycznych wyjaśnia powstawanie chmur oraz opadów i osadów atmosferycznych opisuje typy genetyczne opadów atmosferycznych wyjaśnia różnicę między mgłą radiacyjną a mgłą adwekcyjną wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozkładu opadów atmosferycznych na Ziemi omawia na podstawie mapy nierównomierne rozmieszczenie opadów atmosferycznych 	3.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
29.	Masy powietrza i fronty atmosferyczne	<ul style="list-style-type: none"> rodzaje mas powietrza rodzaje i rozmieszczenie frontów atmosferycznych na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje mas powietrza w zależności od kryterium ich podziału wyjaśnia znaczenie terminów: <i>front atmosferyczny, front zokludowany, strefa frontalna</i> wyjaśnia warunki powstawania frontów atmosferycznych omawia rozmieszczenie mas powietrza i głównych frontów na kuli ziemskiej analizuje przebieg zjawisk atmosferycznych w strefie frontu ciepłego i frontu chłodnego przewiduje skutki przemieszczania się różnych frontów atmosferycznych 	3.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

30.	Prognozowanie pogody	<ul style="list-style-type: none"> • elementy pogody • podstawy prognozowania pogody • mapy synoptyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy meteorologiczne pogody • uzasadnia konieczność prognozowania pogody • dostrzega potrzebę dokonywania pomiarów i obserwacji z wykorzystaniem nowoczesnych technik do prognozowania pogody • odczytuje informacje z mapy synoptycznej • przygotowuje krótkoterminową prognozę pogody na podstawie mapy synoptycznej oraz obserwacji i pomiarów meteorologicznych • wykazuje na przykładach wpływ pogody na życie i działalność gospodarczą człowieka • wyjaśnia przyczyny regionalnego zróżnicowania zjawisk pogodowych na Ziemi 	3.1 3.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
31./32.	Klimaty kuli ziemskiej	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki kształtujące klimat • klasyfikacja klimatyczna: klimaty strefowe i astrefowe • klimatogramy • piętrowość klimatyczna w górach • miejskie wyspy ciepła 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia klimat od pogody • wyjaśnia wpływ czynników geograficznych na klimat • wyjaśnia strefowość klimatyczną na Ziemi • charakteryzuje strefy i typy klimatu na Ziemi oraz uzasadnia ich zasięg • rozpoznaje strefę klimatyczną i typ klimatu na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów atmosferycznych • opisuje typy klimatów na podstawie klimatogramów i mapy klimatycznej • opisuje piętrowość klimatyczną w górach • opisuje cechy klimatów lokalnych (miejska wyspa ciepła) 	3.4 3.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
33.	Zmiany atmosfery i klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • efekt cieplarniany • naturalne zmiany klimatu • niszczenie warstwy ozonowej • znaczenie ozonosfery 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegają zmiany klimatu na Ziemi • omawia przyczyny i skutki efektu cieplarnianego • wyjaśnia wpływ ruchów Ziemi na zmiany klimatyczne w poszczególnych szerokościach geograficznych • opisuje skutki globalnych zmian klimatu • omawia przyczyny i skutki powstawania dziury ozonowej • wyjaśnia znaczenie ozonosfery dla życia ludzi na Ziemi 	3.7 6.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

34.	Ekstremalne zjawiska atmosferyczne i ich skutki	<ul style="list-style-type: none"> • ekstremalne zjawiska atmosferyczne: tornada, cyklony tropikalne • susze i ich skutki • obszary zagrożone pustynnieniem 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia niebezpieczne zjawiska meteorologiczne • podaje przyczyny i miejsca występowania tornad • analizuje skutki występowania tornad • wyjaśnia przyczyny i miejsca występowania cyklonów tropikalnych • omawia budowę cyklonu tropikalnego • wymienia lokalne nazwy cyklonów tropikalnych • wyjaśnia wpływ cyklonów tropikalnych na życie i działalność gospodarczą człowieka • podaje przyczyny i skutki susz • wymienia obszary zagrożone pustynnieniem • podaje przykłady działalności człowieka mającej na celu przeciwdziałanie pustynnieniu 	3.7 6.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
35. 36.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
37.	Cykl hydrologiczny	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie hydrosfery • zasoby wodne Ziemi • obieg wody w przyrodzie • bilans wodny • fizyczne i chemiczne właściwości wody 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia teorię powstania hydrosfery • analizuje zasoby wody w przyrodzie na podstawie wykresu • analizuje schemat cyklu hydrologicznego • omawia cechy cyklu hydrologicznego w różnych warunkach klimatycznych • przedstawia bilans wodny i jego zróżnicowanie • omawia fizyczne i chemiczne właściwości wody • wykazuje znaczenie wody dla funkcjonowania systemu przyrodniczego Ziemi 	4.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
38.	Oceany i morza	<ul style="list-style-type: none"> • podział wszechoceanu • typy mórz • skład chemiczny wody morskiej • poziomy i pionowy rozkład zasolenia • zróżnicowanie temperatury wód oceanicznych • gęstość wody morskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podział wszechoceanu na mapie świata • wymienia typy mórz i wskazuje ich przykłady na mapie świata • opisuje na podstawie schematu skład chemiczny wody morskiej • opisuje przestrzenne zróżnicowanie zasolenia i termiki przypowierzchniowych wód oceanicznych • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania zasolenia wody morskiej • porównuje pionowy rozkład temperatury i zasolenia wybranych mórz • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości wody morskiej 	4.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

39.	Dynamika oceanów – prądy morskie, falowanie	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny powstawania prądów morskich • rodzaje prądów morskich • falowanie wiatrowe • El Niño • tsunami 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia źródła energii powodujące ruchy wody morskiej • wyjaśnia przyczyny powstawania prądów morskich • wymienia rodzaje prądów morskich • opisuje na podstawie mapy rozkład prądów morskich na świecie • objaśnia wpływ prądów morskich na warunki klimatyczne • objaśnia mechanizm powstawania falowania wiatrowego • podaje przyczyny występowania zjawiska El Niño • omawia mechanizm powstawania i skutki tsunami 	4.6 4.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
40.	Dynamika oceanów – pływy morskie, sejsze, upwelling	<ul style="list-style-type: none"> • pływy morskie • sejsze • upwelling • gospodarcze wykorzystanie oceanów 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia warunki powstawania pływów morskich i ich gospodarcze znaczenie • omawia na podstawie schematu mechanizm i przyczyny powstawania sejszy • objaśnia mechanizm powstawania upwellingu oraz jego wpływ na środowisko życia wybrzeży • wykazuje możliwości gospodarczego wykorzystania oceanów • ocenia wpływ człowieka na ekosystemy mórz i oceanów 	4.6 4.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
41.	Zróznicowanie sieci rzecznej na Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • rzeka i jej dorzecze • rodzaje rzek • powódzie • gospodarcze znaczenie rzek 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie wód powierzchniowych na Ziemi • charakteryzuje na podstawie schematu system rzeczny wraz z dorzeczami • odróżnia rzekę stale prowadzącą wodę od rzeki okresowej i epizodycznej • charakteryzuje na podstawie mapy sieć rzeczna na poszczególnych kontynentach • analizuje związki między warunkami klimatycznymi a występowaniem rzek na Ziemi • wyjaśnia przyczyny i skutki powstawania powodzi • wyjaśnia krajobrazowe i gospodarcze funkcje rzek • opisuje na przykładach następstwa nieracjonalnej gospodarki wodnej w wybranych regionach 	4.3 4.5 4.12	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
42.	Ustroje rzeczne	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje ustrojów rzecznych • zależność między strefą klimatyczną a ustrojem rzeczny 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje i rozpoznaje cechy ustrojów rzecznych wybranych rzek • analizuje wykresy stanów wód i przepływów różnych rzek • analizuje związki między warunkami klimatycznymi a typami ustrojów rzecznych 	4.4	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

43.	Jeziora	<ul style="list-style-type: none"> • powstawanie jezior • kryteria podziału jezior • genetyczne typy jezior • zbiorniki sztuczne • znaczenie jezior • etapy zarastania jezior • bagna i torfowiska 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>jezioro, misa jeziorna</i> • wymienia czynniki warunkujące powstawanie jezior • klasyfikuje jeziora wg pochodzenia masy jeziornej oraz żyzności • charakteryzuje typy genetyczne jezior na poszczególnych kontynentach oraz wskazuje ich przykłady na mapie • czyta plany batymetryczne wybranych jezior • analizuje związki między warunkami klimatycznymi a występowaniem jezior na Ziemi • wymienia funkcje sztucznych zbiorników • wyjaśnia krajobrazowe i gospodarcze funkcje jezior • opisuje etapy zarastania jezior • opisuje warunki powstawania i występowania bagien oraz torfowisk na Ziemi 	4.3 4.5 4.12	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
44.	Lodowce górskie	<ul style="list-style-type: none"> • warunki powstawania lodowców górskich • przebieg granicy wiecznego śniegu • powstawanie lodu lodowcowego • typy lodowców górskich • ruch lodowca 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lodowiec górski, firn, pole firnowe, jezior lodowcowy, granica wiecznego śniegu</i> • wymienia czynniki warunkujące powstawanie lodowców górskich • wyjaśnia przebieg granicy wiecznego śniegu w zależności od szerokości geograficznej • wyjaśnia proces powstawania lodu lodowcowego • klasyfikuje na podstawie infografiki typy lodowców górskich ze względu na wielkość i warunki orograficzne ich powstawania • wskazuje lokalizację lodowców górskich na mapach kontynentów • omawia ruch lodowca 	4.9 4.10	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
45.	Łądolody i wieloletnia zmarzlina	<ul style="list-style-type: none"> • łądolody • wieloletnia zmarzlina • bariera lodowa 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ładolód, wieloletnia zmarzlina, pak lodowy, soliflukcja</i> • analizuje uwarunkowania rozwoju pokryw lodowych na Ziemi • wskazuje na mapie świata obszary występowania łądolodów • opisuje cechy łądolodu antarktycznego i łądolodu grenlandzkiego • opisuje powstawanie barier lodowych • wyjaśnia zjawisko cieleńia się lodowca • wskazuje na mapach zasięg obszarów współcześnie zlodzonych i ocenia wpływ zmian klimatycznych na zmiany zasięgu tych obszarów • analizuje przekrój przez strefę wieloletniej zmarzliny • wskazuje na mapie świata obszary występowania wieloletniej zmarzliny 	4.10 4.11	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

46.	Wody podziemne	<ul style="list-style-type: none"> • pochodzenie wód podziemnych • charakterystyka wód podziemnych • rodzaje wód podziemnych • wody artezyjskie i subartezyjskie • gejzery • rodzaje źródeł • wykorzystanie wód podziemnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pochodzenie i powstawanie wód podziemnych • wyjaśnia terminy: <i>infiltracja, strefa aeracji, strefa saturacji, warstwa wodonośna, zwierciadło wód podziemnych</i> • klasyfikuje wody podziemne wg różnych kryteriów • omawia na podstawie schematu warunki powstawania wód artezyjskich i subartezyjskich • omawia na podstawie infografiki warunki powstawania gejzerów • wskazuje na mapie świata obszary występowania wód artezyjskich, wód termalnych i gejzerów • klasyfikuje i wyjaśnia warunki powstawania źródeł • klasyfikuje i wyjaśnia znaczenie wód mineralnych • wykazuje znaczenie wód podziemnych w życiu i gospodarce człowieka 	4.8	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
47. 48.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
49.	Budowa wnętrza Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • metody badań wnętrza Ziemi • właściwości fizyczne wnętrza Ziemi • budowa wnętrza Ziemi • skorupa ziemna 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wybrane metody badań wnętrza Ziemi • opisuje właściwości fizyczne wnętrza Ziemi • wymienia przykłady zróżnicowania wielkości stopnia geotermicznego na Ziemi • opisuje na podstawie schematu budowę wnętrza Ziemi • wyróżnia powierzchnie nieciągłości • wskazuje różnice między skorupą oceaniczną a skorupą kontynentalną • opisuje skład mineralogiczny skorupy ziemskiej 	5.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
50.	Minerały i skały	<ul style="list-style-type: none"> • minerały jako składniki skorupy ziemskiej • cechy różniące minerały • skały i ich podział • typy złóż mineralnych • zastosowanie gospodarcze skał 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy różniące minerały • wymienia i rozpoznaje główne minerały skałotwórcze • podaje różnicę między minerałem a skałą • opisuje i podaje przykłady skał o różnej genezie • rozpoznaje najpospolitsze skały występujące na Ziemi • wymienia typy złóż mineralnych i opisuje na podstawie schematu formy skupienia tych złóż • klasyfikuje surowce mineralne ze względu na ich wykorzystanie • ocenia zmiany środowiska przyrodniczego związane z eksploatacją surowców mineralnych 	5.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

51.	Odtwarzanie i datowanie dziejów Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • podział geologii historycznej • metody określania wieku względnego i bezwzględnego • skamieniałości • podział dziejów Ziemi • analiza profilu geologicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nauki geologii historycznej i określa cel ich badań • opisuje metody określania wieku względnego i bezwzględnego skał • wyjaśnia na podstawie schematu powstawanie skamieniałości • wyjaśnia zasady odtwarzania i określania chronologii dziejów Ziemi • opisuje tabelę stratygraficzną – eony, ery, okresy i epoki w dziejach Ziemi • analizuje mapy i profile geologiczne 	5.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
52.	Kronika dziejów Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • wydarzenia geologiczne, klimatyczne i przyrodnicze w dziejach Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia ważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Ziemi oraz umiejscawia je we właściwym szeregu chronologicznym • charakteryzuje najważniejsze wydarzenia geologiczne i klimatyczne w dziejach Ziemi • omawia rozwój flory i fauny w dziejach Ziemi • rozpoznaje okres geologiczny na podstawie opisu 	5.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
53.	Tektonika płyt litosfery	<ul style="list-style-type: none"> • teoria dryfu kontynentów • teoria tektoniki płyt litosfery • etapy rozwoju ryftu • procesy zachodzące w strefie spredingu i subdukcji 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje teorię dryfu kontynentów Wegenera • opisuje na podstawie mapy zmiany rozmieszczenia lądów i oceanów na Ziemi w historii geologicznej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tektonika, strefa subdukcji, strefa spredingu, prądy konwekcyjne</i> • omawia założenia teorii tektoniki płyt litosfery • wyjaśnia mechanizm działania prądów konwekcyjnych magmy • wymienia i wskazuje na mapie tektonicznej świata płyty litosfery, grzbiety śródoceaniczne, strefy ryftu i subdukcji • omawia budowę stref ryftu, subdukcji i spredingu oraz wymienia procesy w nich zachodzące • wymienia typy granic płyt litosfery 	5.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
54.	Ruchy górotwórcze	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje procesów endogenicznych (wewnętrznych) • ruchy górotwórcze (orogenezy) • obszary fałdowań 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przejawy procesów endogenicznych • analizuje na podstawie mapy tematycznej budowę podstawowych struktur tektonicznych • wyjaśnia proces powstawania gór • wymienia obszary fałdowań kaledońskich, hercyńskich i alpejskich oraz wskazuje je na mapie tematycznej • omawia zależność pomiędzy wiekiem orogenezy a wysokością gór 	5.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

55.	Deformacje tektoniczne i typy genetyczne gór	<ul style="list-style-type: none"> • deformacje tektoniczne • typy genetyczne gór 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje na podstawie schematów powstawanie podstawowych struktur tektonicznych (intruzji, deformacji ciągłych i nieciągłych) • opisuje na podstawie schematów typy genetyczne gór • podaje przykłady gór fałdowych, zrębowych i wulkanicznych • wykazuje różnice między górami fałdowymi a górami zrębowymi • wskazuje na mapie obszary występowania różnych typów gór 	5.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
56.	Plutonizm i wulkanizm	<ul style="list-style-type: none"> • plutonizm • typy intruzji magmatycznych • wulkanizm • typy wulkanów • rozmieszczenie wulkanów • skutki erupcji wulkanicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przebieg i występowanie zjawisk plutonicznych • opisuje typy intruzji magmatycznych na podstawie schematu • podaje skutki procesów plutonicznych • wyjaśnia przyczyny zjawisk wulkanicznych • klasyfikuje typy wulkanów wg różnych kryteriów • wymienia produkty erupcji wulkanicznych • podaje przykłady obszarów wulkanicznych na świecie • opisuje negatywne i pozytywne skutki zjawisk wulkanicznych • opisuje katastrofy wywołane wybuchami wulkanów 	5.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
57.	Trzęsienia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • powstawanie trzęsień ziemi • rodzaje trzęsień ziemi • rozmieszczenie trzęsień ziemi • skutki trzęsień ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>trzęsienie ziemi</i> • wyjaśnia przyczyny powstawania trzęsień ziemi • dokonuje podziału trzęsień ziemi ze względu na genezę • wymienia skale opisujące siłę trzęsień ziemi • wskazuje na mapie obszary sejsmiczne, pensejsmiczne i asejsmiczne • wyjaśnia przyczyny rozmieszczenia stref sejsmicznych na Ziemi • opisuje katastrofy wywołane trzęsieniami ziemi • wymienia negatywne skutki trzęsień ziemi • ocenia warunki życia i działalności człowieka na obszarach aktywnych sejsmicznie 	5.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
58.	Ruchy epejrogeniczne oraz izostatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny powstawania ruchów epejrogenicznych • skutki procesów epejrogenicznych • ruchy izostatyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przyczyny i skutki powstawania ruchów epejrogenicznych • podaje dowody na istnienie ruchów epejrogenicznych • wymienia i wskazuje na mapie obszary poddawane współcześnie ruchom epejrogenicznym • wymienia przyczyny i konsekwencje ruchów izostatycznych • podaje podobieństwa i różnice między ruchami epejrogenicznymi a ruchami izostatycznymi • wymienia i lokalizuje na mapie obszary objęte ruchami izostatycznymi • omawia znaczenie gospodarcze ruchów epejrogenicznych 	5.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

59.	Wielkie formy ukształtowania lądów	<ul style="list-style-type: none"> • ukształtowanie poziome • ukształtowanie pionowe • formy ukształtowania lądów • krzywa hipsograficzna 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia formy ukształtowania poziomego i pionowego lądów • wymienia i wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania lądów • opisuje cechy ukształtowania powierzchni Ziemi jako efekt oddziaływania procesów endogenicznych • omawia wpływ procesów endogenicznych na budowę geologiczną i ukształtowanie powierzchni Ziemi • wykazuje na przykładach zależność wielkich form rzeźby od budowy skorupy ziemskiej • kreśli krzywą hipsograficzną wybranego obszaru 	5.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
60.	Wielkie formy ukształtowania oceanów	<ul style="list-style-type: none"> • formy dna oceanicznego • rozmieszczenie form ukształtowania dna oceanicznego • ukształtowanie głębokościowe oceanów • krzywa batymetryczna 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wielkie formy dna oceanicznego • wyjaśnia przyczyny powstawania rowów oceanicznych • wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania den morskich i oceanicznych • kreśli krzywą batymetryczną 	5.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
61. 62.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
63.	Wietrzenie skał	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikacja procesów egzogenicznych • przebieg procesu wietrzenia • rodzaje wietrzenia • intensywność wietrzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wietrzenie</i>, <i>zwietrzelina</i> • klasyfikuje procesy egzogeniczne kształtujące powierzchnię Ziemi • omawia przebieg procesu wietrzenia • rozróżnia typy wietrzenia • charakteryzuje oraz opisuje produkty i formy powstałe w wyniku wietrzenia fizycznego • opisuje etapy wietrzenia mrozowego • opisuje czynniki odpowiedzialne za przebieg procesu wietrzenia chemicznego i biologicznego • podaje przykłady skał, które podlegają intensywnemu wietrzeniu chemicznemu • wskazuje zależność między klimatem a typem wietrzenia • wymienia i wskazuje na mapie obszary, na których zachodzą intensywne procesy wietrzenia 	5.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

64.	Ruchy masowe	<ul style="list-style-type: none"> rodzaje ruchów masowych przyczyny powstawania ruchów masowych ruchy masowe a działalność człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>denudacja, ruchy masowe, erozja</i> wymienia podstawowe rodzaje ruchów masowych wykazuje wpływ cech budowy geologicznej na grawitacyjne ruchy masowe podaje przyczyny powstawania ruchów masowych omawia proces obrywania, osuwania, odpadania, spęływania i spukiwania wykazuje wpływ działalności człowieka na intensywność ruchów masowych podaje konsekwencje ruchów masowych 	5.8	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
65.	Procesy krasowe	<ul style="list-style-type: none"> właściwości rozpuszczające wody czynniki wpływające na tempo rozpuszczania skał rzeźba krasowa formy krasu powierzchniowego i podziemnego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia procesy krasowienia opisuje czynniki wpływające na tempo rozpuszczania skał węglanowych opisuje formy krasu powierzchniowego na podstawie schematu wymienia formy krasu podziemnego wyjaśnia proces powstawania jaskiń wymienia i rozpoznaje formy szaty naciekowej w jaskini wskazuje na mapie świata i Europy obszary krasowe 	5.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
66.	Rzeźbotwórcza działalność rzek	<ul style="list-style-type: none"> działalność erozyjna rzek czynniki wpływające na intensywność erozji działalność rzeki w górnym, środkowym i dolnym biegu powstawanie meandrów i teras rzecznych typy ujść rzecznych rzeźbotwórcza działalność wód opadowych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rzeźbotwórczą działalność rzek i wymienia czynniki wpływające na tempo erozji wymienia rodzaje erozji rzecznej opisuje przebieg oraz efekty erozji i akumulacji w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki wyjaśnia na podstawie schematu proces erozji wstecznej opisuje fazy rozwoju meandrów i wyjaśnia powstawanie starorzeczy na podstawie schematu opisuje na podstawie schematu powstawanie teras rzecznych odróżnia terasę zalewową od terasy nadzalewowej i wskazuje możliwości ich zagospodarowania opisuje typy ujść rzecznych i wskazuje na mapie delty i ujścia lejcowate omawia rzeźbotwórczą działalność wód opadowych (erozja wąwozowa) 	5.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

67.	Rzeźbotwórcza działalność lodowców górskich	<ul style="list-style-type: none"> niszcząca działalność lodowca górskiego działalność transportowa lodowca górskiego akumulacyjna działalność lodowca górskiego formy rzeźby powstałe wskutek działalności lodowców górskich 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: <i>egzaracja, detrakcja, detersja</i> wyróżnia rodzaje rzeźbotwórczej działalności lodowców opisuje przebieg niszczącej działalności lodowca górskiego wymienia formy erozyjnej działalności lodowca górskiego opisuje na podstawie schematu powstawanie doliny U-kształtnej opisuje działalność transportową lodowca górskiego opisuje przebieg i wymienia formy akumulacyjnej działalności lodowca górskiego dokonuje podziału form rzeźby polodowcowej na formy erozyjne i akumulacyjne 	5.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
68.	Rzeźbotwórcza działalność lądolodów i wód polodowcowych	<ul style="list-style-type: none"> formy powstałe wskutek działalności lądolodów krajobraz młodogłacjalny i starogłacjalny działalność wód fluwiogłacjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje na podstawie schematu formy powstałe wskutek działalności lądolodów porównuje erozyjne i akumulacyjne formy powstałe w wyniku działalności lądolodów odróżnia rzeźbę starogłacjalną od młodogłacjalnej wskazuje na mapie Europy obszary o rzeźbie młodogłacjalnej wymienia przykłady niszczącej i budującej działalności wód polodowcowych wyjaśnia powstawanie kemu na podstawie ilustracji opisuje proces powstawania sandrów, ozów, drumlinów, kemów i pradolin odróżnia skutki działalności lądolodów i lodowców górskich 	5.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
69.	Rzeźbotwórcza działalność wiatru	<ul style="list-style-type: none"> czynniki wpływające na działalność eoliczną formy erozyjne transport wiatrowy działalność akumulacyjna wiatru rodzaje wydym rodzaje pustyń powstawanie pokryw lessowych zagrożenia dla działalności człowieka związane z erozyjną działalnością wiatru 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje warunki wpływające na działalność rzeźbotwórczą wiatru wymienia formy powstałe w wyniku niszczącej działalności wiatru opisuje czynniki wpływające na siłę transportową wiatru opisuje przebieg oraz efekty akumulacji eolicznej wyjaśnia powstawanie wydmy na podstawie infografiki wymienia rodzaje wydym i wskazuje na mapie obszary ich występowania wykazuje zależność kształtu wydym od klimatu wymienia rodzaje pustyń i wskazuje na mapie największe pustynie na Ziemi opisuje powstawanie pokryw lessowych i wymienia nazwy obszarów, na których one występują wymienia zagrożenia dla działalności człowieka spowodowane deflacją oraz niszczeniem skał przez piasek niesiony wiatrem 	5.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

70.	Rzeźbotwórcza działalność morza	<ul style="list-style-type: none"> niszcząca działalność morza powstawanie klifu elementy wybrzeża stromego i płaskiego budująca działalność morza 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>abrazja, platforma abrazyjna, nisza abrazyjna</i> wymienia czynniki wpływające na intensywność niszczącej działalności morza wyjaśnia na podstawie schematu proces powstawania klifu opisuje rzeźbotwórczą działalność morza na wybrzeżu płaskim opisuje przebieg i efekty akumulacji morskiej wyjaśnia proces powstawania mierzei 	5.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
71.	Typy wybrzeży morskich	<ul style="list-style-type: none"> typy wybrzeży wybrzeża powstałe przy współdziałaniu organizmów żywych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje typy genetyczne wybrzeży rozpoznaje i wskazuje na mapie różne typy wybrzeży charakteryzuje wybrzeża powstałe przy współdziałaniu organizmów żywych opisuje powstawanie atolu podaje antropogeniczne przyczyny niszczenia wybrzeży 	5.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
72. 73.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
74.	Powstawanie gleb	<ul style="list-style-type: none"> procesy glebotwórcze poziomy glebowe czynniki glebotwórcze kompleksy rolniczej przydatności gleb żywność i urodzajność odczyn gleby 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania powstawania gleb charakteryzuje procesy glebotwórcze omawia czynniki glebotwórcze z uwzględnieniem czynników abiotycznych i biotycznych charakteryzuje najważniejsze poziomy glebowe opisuje kompleksy rolniczej przydatności gleb wyjaśnia różnicę między żywnością a urodzajnością wymienia gleby o różnym odczynie pH 	6.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
75.	Typy genetyczne gleb	<ul style="list-style-type: none"> gleby strefowe rozmieszczenie gleb strefowych profile wybranych typów gleb gleby strefowe, astrefowe i pozastrefowe degradacja pokrywy glebowej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia genezę wybranych typów gleb strefowych omawia cechy gleb strefowych, astrefowych i pozastrefowych oraz ocenia ich przydatność rolniczą opisuje rozmieszczenie głównych typów gleb na świecie na podstawie mapy rozpoznaje typy gleb na podstawie opisu i schematu profilu glebowego podaje przykłady negatywnego oddziaływania człowieka na gleby podaje przyczyny i skutki degradacji gleb 	6.1 6.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

76.	Świat roślin	<ul style="list-style-type: none"> • zbiorowiska roślinne • strefy roślinne • piętrowość klimatyczno-roślinna 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych na świecie • dokonuje podziału zbiorowisk roślinnych • omawia strefy roślinne i wskazuje na mapie zasięg ich występowania • wyjaśnia związek między strefami klimatu a formacjami roślinnymi • wymienia dominujące gatunki roślin w każdej ze stref roślinnych • wyjaśnia piętrowość roślinną na Ziemi • omawia piętra klimatyczno-roślinne na przykładzie wybranych gór położonych na różnych szerokościach geograficznych 	6.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
77.	Świat zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie zwierząt na Ziemi • królestwa i krainy zoogeograficzne • przystosowanie zwierząt do życia • fauna mórz i oceanów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia geograficzne przyczyny zróżnicowania świata zwierzęcego • wyjaśnia przyczyny występowania endemitów na Ziemi • wyróżnia i wskazuje na mapie królestwa i krainy zoogeograficzne • opisuje rozmieszczenie i warunki występowania poszczególnych krain zoogeograficznych • przyporządkowuje typowe gatunki fauny do poszczególnych krain zoogeograficznych • wymienia bariery ograniczające rozprzestrzenienie się zwierząt na Ziemi • charakteryzuje faunę w strefach mórz i oceanów 	6.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
78.	Strefy krajobrazowe na Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • komponenty środowiska • strefy krajobrazowe • oddziaływanie komponentów środowiska przyrodniczego na człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia czynniki przyrodnicze i antropogeniczne wpływające na kształtowanie się krajobrazu na Ziemi • wymienia strefy krajobrazowe na Ziemi i wskazuje je na mapie • porównuje cechy środowiska przyrodniczego i formy gospodarowania w poszczególnych strefach krajobrazowych na Ziemi • wymienia przykłady parków narodowych w wybranej strefie krajobrazowej i wskazuje je na mapie • podaje przykłady oddziaływania komponentów środowiska przyrodniczego na człowieka 	6.3 6.4 6.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

79.	Interakcje między poszczególnymi sferami Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • zależności pomiędzy poszczególnymi sferami Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady oddziaływania ciał niebieskich oraz ruchów Ziemi na poszczególne sfery Ziemi • wykazuje na przykładach zależności między atmosferą a innymi sferami Ziemi • wykazuje na przykładach związku między hydrosferą a innymi sferami Ziemi • wykazuje na przykładach interakcje między sferami Ziemi a rzeźbą terenu • wykazuje na przykładach zależności między biosferą a innymi sferami Ziemi 	2.8 3.7 4.12 5.9 6.4	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
80. 81.	Lekcja powtórzeniowa		Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia		Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
82./84.	Warsztaty terenowe – pomiar przepływu cieku wodnego	<ul style="list-style-type: none"> • elementy doliny rzecznej • pomiar szerokości koryta rzecznej • pomiar wielkości przepływu cieku wodnego 	<ul style="list-style-type: none"> • rysuje przekrój i opisuje elementy doliny rzecznej • przeprowadza pomiar szerokości koryta rzecznej • przeprowadza pomiary i oblicza przepływ cieku wodnego • obserwuje świat organiczny w środowisku rzeki 	4.12	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
85./87.	Warsztaty terenowe – analiza profilu glebowego	<ul style="list-style-type: none"> • opis profilu glebowego 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje miejsce do zbadania i sfotografowania profilu glebowego • przeprowadza analizę odkrywki glebowej • tworzy dokumentację profilu glebowego 	6.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
88./90.	Warsztaty terenowe – krajobraz najbliższej okolicy	<ul style="list-style-type: none"> • opis elementów krajobrazu • pomiar wysokości Słońca nad horyzontem • położenie geograficzne • obserwacja odkrywki geologicznej • wpływ działalności człowieka na krajobraz najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy krajobrazu najbliższej okolicy • przeprowadza badania wybranych elementów środowiska geograficznego w regionie zamieszkania według przygotowanego planu • określa położenie geograficzne najbliższej okolicy, wykorzystując odbiornik nawigacji satelitarnej GPS • planuje i przeprowadza obserwację odkrywki lub odstonięcia geologicznego 	1.6 5.3 5.4	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

90	Klasyfikacja państw świata	<ul style="list-style-type: none"> • podział państw świata • analiza mapy politycznej świata • podział terytorialny mórz i oceanów • podział wpływów na Antarktydzie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kryteria podziału ustrojów politycznych państw • wymienia najczęstsze kryteria przyjmowane podczas formułowania definicji państwa • analizuje zmiany liczby państw w Europie i na świecie w XX w. • wymienia czynniki wpływające na zmianę liczby państw na świecie • wskazuje wybrane państwa i ich stolice na mapie politycznej świata • podaje przykłady państw na świecie, w których istnieją dwie stolice • przedstawia podział terytorialny mórz i oceanów • analizuje podział wpływów na Antarktydzie 	7.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
91	Zmiany na mapie politycznej świata	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie się mapy politycznej świata do 1989 r. • następstwa przemian społeczno-ustrojowych po 1989 r. • państwa powstałe w Europie po 1989 r. • ustroje polityczne na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje kształtowanie się mapy politycznej świata do 1989 r. • wymienia czynniki wpływające na współczesny podział polityczny świata • analizuje następstwa przemian społeczno-ustrojowych po 1989 r. • ukazuje na przykładach procesy integracji i dezintegracji w Europie po 1989 r. • opisuje wybrane ustroje polityczne na świecie • odczytuje na mapach aktualny podział polityczny świata • wyjaśnia wpływ kształtowania się podziału politycznego świata na inne elementy przestrzeni geograficznej (<i>Interakcje</i>) 	7.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
92	Mierniki poziomu rozwoju krajów	<ul style="list-style-type: none"> • główne mierniki i wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego • kryteria podziału państw wg PKB na jednego mieszkańca oraz HDI • zróżnicowanie państw pod względem poziomu rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia główne mierniki i wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego • definiuje wybrane ekonomiczne mierniki wzrostu gospodarczego • porównuje strukturę PKB państw znajdujących się na różnych poziomach rozwoju gospodarczego • charakteryzuje HDI • porównuje składowe HDI w wybranych państwach • wymienia podstawowe cechy gospodarcze, demograficzne i społeczne państw o różnym poziomie rozwoju • wyjaśnia wpływ rozwoju społeczno-gospodarczego świata na inne elementy przestrzeni geograficznej (<i>Interakcje</i>) 	7.1 7.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
93	Liczba ludności świata i jej zmiany	<ul style="list-style-type: none"> • etapy zaludnienia Ziemi • dynamika zmian liczby ludności • zróżnicowanie przyrostu naturalnego na świecie • współczynnik przyrostu naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje liczbę ludności świata i jej zmiany • oblicza tempo zmian liczby ludności na danym obszarze za pomocą wskaźnika dynamiki • wyjaśnia przyczyny i skutki zmiany tempa wzrostu liczby ludności w skali globalnej i regionalnej • analizuje zróżnicowanie przyrostu naturalnego na świecie • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • prognozuje zmiany liczby ludności świata i poszczególnych kontynentów 	8.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

		<ul style="list-style-type: none"> • prognozy zmian liczby ludności świata 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje wpływ zmian ludnościowych na środowisko przyrodnicze oraz inne elementy przestrzeni społeczno-gospodarczej i kulturowej (<i>Interakcje</i>) 		
94	Teoria rozwoju demograficznego	<ul style="list-style-type: none"> • teorie rozwoju społeczeństw • model przejścia demograficznego • eksplozja demograficzna i implozja demograficzna • przyczyny i skutki eksplozji demograficznej oraz implozji demograficznej • model przejścia epidemiologicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia teorie rozwoju społeczeństw • analizuje model przejścia demograficznego • opisuje etapy rozwoju demograficznego ludności na przykładach wybranych państw świata • opisuje cechy społeczeństw w różnych fazach rozwoju demograficznego • analizuje przyczyny i skutki eksplozji demograficznej i implozji demograficznej • opisuje przestrzenne zróżnicowanie eksplozji demograficznej i implozji demograficznej • analizuje fazy przejścia epidemiologicznego 	8.4 8.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
95	Zróżnicowanie demograficzne społeczeństw	<ul style="list-style-type: none"> • struktura wieku społeczeństwa • starzenie się społeczeństwa i skutki tego zjawiska • średnia długość trwania życia w wybranych krajach • struktura płci • współczynnik feminizacji i współczynnik maskulinizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje czynniki kształtujące strukturę wieku ludności • analizuje strukturę wieku na przykładach wybranych państw świata (na podstawie danych statystycznych) • wymienia typy demograficzne społeczeństw • charakteryzuje społeczeństwa młode, zastojowe i stare na przykładach wybranych państw świata • wyjaśnia skutki starzenia się społeczeństwa • analizuje i ocenia zróżnicowanie ludności pod względem przeciętnej długości trwania życia, dzietności oraz umieralności niemowląt • analizuje strukturę płci na przykładach wybranych państw świata (na podstawie danych statystycznych) • oblicza współczynnik feminizacji i współczynnik maskulinizacji 	8.4 8.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
96	Rozmieszczenie ludności na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • cechy rozmieszczenia ludności na świecie • czynniki rozmieszczenia ludności • bariery osadnicze • gęstość zaludnienia • obszary największej i najmniejszej koncentracji ludności na świecie • skutki nierównomiernego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje rozmieszczenie ludności na świecie na podstawie mapy • analizuje wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozmieszczenie ludności na świecie • wykazuje wpływ barier osadniczych na rozmieszczenie ludności na świecie • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia dla wybranych państw • określa cechy rozmieszczenia ludności na Ziemi i wskazuje obszary słabo zaludnione oraz obszary dużej koncentracji ludności • wykazuje przyrodnicze i społeczno-gospodarcze skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności na świecie • porównuje czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w krajach wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo 	8.1 8.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

		rozmięszczenia ludności			
97	Przyczyny i konsekwencje migracji ludności	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikacja migracji • przyczyny i konsekwencje migracji ludności • współczynnik przyrostu rzeczywistego • współczesne migracje zewnętrzne i wewnętrzne • problem uchodźstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje migracje oraz wyjaśnia ich przyczyny • charakteryzuje przyczyny i konsekwencje migracji ludności w różnych państwach • oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego ludności • analizuje kierunki współczesnych migracji zewnętrznych i wewnętrznych • opisuje problem uchodźstwa na wybranych przykładach 	8.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
98	Zróźnicowanie rasowe i narodowościowe ludności	<ul style="list-style-type: none"> • odmiany ludzkie i ich rozmięszczenie • rasizm • języki na świecie • zróźnicowanie narodowościowe i jego skutki 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje strukturę etniczną i narodowościową ludności świata • opisuje rozmięszczenie odmian ludzkich na świecie • wymienia przykłady krajów jednolitych oraz zróźnicowanych pod względem narodowościowym • przedstawia skutki zróźnicowania narodowościowego i rasowego ludności na przykładach • uzasadnia konieczność walki z rasizmem • klasyfikuje języki świata ze szczególnym uwzględnieniem grup językowych w Europie • wskazuje przyczyny i konsekwencje upowszechniania się wybranych języków na świecie 	8.9 8.12	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
99	Zróźnicowanie religijne i kulturowe ludności	<ul style="list-style-type: none"> • religie świata • struktura wyznaniowa na świecie • zróźnicowanie kulturowe ludności na świecie • kręgi kulturowe 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zróźnicowanie religijne i kulturowe ludności świata • wymienia przykłady krajów jednolitych oraz zróźnicowanych pod względem religijnym i kulturowym • ocenia wpływ religii na postawy społeczne i gospodarkę • przedstawia konsekwencje zróźnicowania religijnego i kulturowego ludności • charakteryzuje kręgi kulturowe (cywilizacyjne) na świecie 	8.11	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
100	Struktura zawodowa ludności świata	<ul style="list-style-type: none"> • kategorie ludności na rynku pracy • struktura zawodowa wybranych państw • współczynnik aktywności zawodowej • czynniki decydujące o aktywności zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kategorie ludności na rynku pracy • analizuje strukturę zawodową ludności wybranych państw • oblicza współczynnik aktywności zawodowej • wymienia czynniki decydujące o poziomie aktywności zawodowej • wyjaśnia zróźnicowanie struktury zatrudnienia w wybranych państwach i jej związek z poziomem rozwoju kraju • omawia zmiany w strukturze zatrudnienia wraz z rozwojem gospodarczym, a także ich konsekwencje na świecie oraz w wybranych krajach 	8.8	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

		<ul style="list-style-type: none"> • zmiany struktury zatrudnienia wg sektorów gospodarki następujące wraz z rozwojem gospodarczym • fazy rozwoju gospodarczego 			
101	Bezrobocie na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • zjawisko bezrobocia • przyczyny bezrobocia na świecie • rodzaje bezrobocia • współczynnik (stopa) bezrobocia • skutki bezrobocia • działania podejmowane w celu ograniczenia bezrobocia • problem pracy dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje różnicowanie stopy bezrobocia w wybranych państwach na podstawie danych statystycznych • oblicza współczynnik (stopę) bezrobocia • analizuje przyczyny bezrobocia na świecie • charakteryzuje rodzaje bezrobocia • analizuje negatywne i pozytywne skutki bezrobocia • omawia działania państw podejmowane w celu ograniczenia bezrobocia • opisuje problem pracy dzieci – przyczyny, konsekwencje i obszary występowania 	8.8	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
102	Geograficzne uwarunkowania stanu zdrowia ludności świata	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki wpływające na stan zdrowia • przyczyny i skutki występowania chorób • choroby cywilizacyjne • typowe choroby w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego • przyczyny zgonów na świecie • działania na rzecz zwalczania chorób 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia czynniki wpływające na stan zdrowia ludzi na świecie • przedstawia charakterystykę i rozmieszczenie najbardziej rozpowszechnionych chorób na świecie • wyjaśnia przyczyny i skutki występowania chorób na świecie • charakteryzuje choroby cywilizacyjne, w tym otyłość • analizuje geograficzne uwarunkowania stanu zdrowia ludności świata • wymienia główne przyczyny zgonów na świecie • proponuje globalne i regionalne działania, które można podjąć w celu zapobiegania oraz zwalczania chorób cywilizacyjnych i zakaźnych 	8.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
103	Osadnictwo wiejskie i miejskie	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje jednostek osadniczych • czynniki lokalizacji i rozwoju jednostek osadniczych • funkcje wsi • typy genetyczne kształtów wsi • fizjonomia miast • miasta i ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy sieci osadniczej oraz jej rozwój • opisuje wpływ czynników przyrodniczych i antropogenicznych na kształtowanie się sieci osadniczej • charakteryzuje nowe funkcje wsi • rozpoznaje typy genetyczne kształtów wsi • określa strukturę funkcjonalno-przestrzenną różnych miast i ocenia jej zmiany wraz z rozwojem państw • wyjaśnia funkcje miast • rozpoznaje typy miast oraz zespołów miejskich na świecie • przedstawia cechy fizjonomiczne miast typowe dla różnych regionów świata oraz ich zmiany wraz z rozwojem gospodarczym 	8.10	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

104	Urbanizacja na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • płaszczyzny urbanizacji • fazy urbanizacji • wskaźnik urbanizacji • typy zespołów miejskich • przyczyny i skutki urbanizacji • zróżnicowanie poziomu urbanizacji na świecie • problemy wielkich miast 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia procesy urbanizacyjne na świecie • omawia płaszczyzny urbanizacji • opisuje fazy urbanizacji • wyjaśnia, czym jest wskaźnik urbanizacji, oraz przedstawia jego zróżnicowanie na świecie • opisuje typy zespołów miejskich i wskazuje ich przykłady na mapie • analizuje przyczyny i skutki urbanizacji w wybranych regionach • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania poziomu urbanizacji w różnych częściach świata • opisuje zróżnicowanie poziomu życia ludzi w miastach różnych typów i wielkości 	8.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
105	Lekcja powtórzeniowa	Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia			Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
106	Czynniki rozwoju rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> • funkcje rolnictwa • przyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa • społeczno-ekonomiczne czynniki rozwoju rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcje rolnictwa • ocenia środowisko przyrodnicze ze względu na możliwości rozwoju rolnictwa • wyjaśnia wpływ czynników społeczno-ekonomicznych na rozwój rolnictwa na wybranych przykładach • ocenia poziom mechanizacji rolnictwa w wybranych krajach • opisuje strukturę wielkościową i własnościową gospodarstw rolnych w różnych częściach świata 	9.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
107	Użytkowanie ziemi na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • formy użytkowania ziemi • zmiany w strukturze użytkowania ziemi i ich skutki 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia formy użytkowania ziemi na świecie i zróżnicowanie ich struktury na podstawie danych statystycznych • przedstawia wpływ czynników przyrodniczych i społeczno-gospodarczych na strukturę użytkowania ziemi • analizuje przyczyny i skutki zmian wielkości powierzchni gruntów ornych, użytków zielonych, nieużytków oraz lasów na przykładach z różnych kontynentów 	9.1	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
108	Rolnictwo uprzemysłowione i rolnictwo ekologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • cechy rolnictwa uprzemysłowionego • przyczyny i skutki rozwoju rolnictwa uprzemysłowionego • skutki rozwoju rolnictwa ekologicznego • uprawy GMO 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje cechy rolnictwa uprzemysłowionego • przedstawia przyczyny rozwoju rolnictwa uprzemysłowionego • wskazuje regiony występowania rolnictwa uprzemysłowionego • analizuje skutki rozwoju rolnictwa uprzemysłowionego • analizuje cechy rolnictwa ekologicznego • wyjaśnia przyczyny i skutki rozwoju rolnictwa ekologicznego • wskazuje problemy związane z upowszechnianiem się roślin uprawnych zmodyfikowanych genetycznie • wskazuje rejony upraw roślin zmodyfikowanych genetycznie na mapie świata 	9.3	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
109	Typy rolnictwa i główne regiony rolnicze na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • kryteria podziału rolnictwa • typy rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia kryteria podziału rolnictwa • wymienia typy rolnictwa i omawia ich rozmieszczenie na świecie • charakteryzuje rolnictwo intensywne i rolnictwo ekstensywne – 	9.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

		<ul style="list-style-type: none"> rolnictwo intensywne i ekstensywne regiony rolnicze na świecie 	<p>wymienia główne cechy i regiony występowania</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje główne regiony rolnicze na świecie na podstawie map tematycznych 		
110	Produkcja roślinna na świecie	<ul style="list-style-type: none"> podział i zastosowanie roślin uprawnych rozmieszczenie i wielkość produkcji głównych ziemioplodów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia podział i zastosowanie roślin uprawnych opisuje rozmieszczenie i wielkość produkcji głównych ziemioplodów na podstawie map tematycznych wymienia czołowych producentów wybranych roślin uprawnych analizuje produkcję roślinną w wybranych regionach świata oblicza wielkość plonów 	9.2	<p>Cel. Wych – 1-13</p> <p>Cele ogólne- 1-4</p> <p>U. kluczowe- 1-8</p>
111	Produkcja zwierzęca na świecie	<ul style="list-style-type: none"> kierunki produkcji zwierzęcej typy chowu podział zwierząt i kierunki ich chowu rozmieszczenie i wielkość pogłowa zwierząt gospodarskich główni eksporterzy oraz importerzy wołowiny i wieprzowiny 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sposoby i kierunki chowu zwierząt przedstawia typy chowu zwierząt gospodarskich charakteryzuje rozmieszczenie i wielkość pogłowa wybranych zwierząt gospodarskich na podstawie map tematycznych i danych statystycznych przedstawia państwa o największym pogłowie zwierząt gospodarskich podaje czynniki wpływające na produkcję zwierzęcą analizuje produkcję zwierzęcą w wybranych regionach świata przedstawia czołowych importerów i eksporterów wołowiny i wieprzowiny 	9.2	<p>Cel. Wych – 1-13</p> <p>Cele ogólne- 1-4</p> <p>U. kluczowe- 1-8</p>
112	Rybacko i akwakultura	<ul style="list-style-type: none"> rybacko i akwakultura główne łowiska na świecie wielkość połowów na świecie zróżnicowanie wielkości spożycia ryb na świecie sposoby zapobiegania wyczerpywaniu się zasobów wód 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rybacko, rybołówstwo, akwakultura, marikultura</i> wymienia czynniki rozwoju rybołówstwa przedstawia główne łowiska oraz wielkość połowów na świecie i w wybranych krajach na podstawie mapy tematycznej wyjaśnia przyczyny zróżnicowania wielkości połowów ryb w wybranych państwach świata wskazuje możliwości rozwoju wykorzystania zasobów oceanów i mórz analizuje zagrożenia produktywności mórz i oceanów przedstawia sposoby zapobiegania wyczerpywaniu się zasobów wód morskich i śródlądowych 	9.6	<p>Cel. Wych – 1-13</p> <p>Cele ogólne- 1-4</p> <p>U. kluczowe- 1-8</p>
113	Wyżywienie ludności świata	<ul style="list-style-type: none"> zaspokojenie norm żywieniowych przyczyny głodu i niedożywienia obszary nadwyżek i niedoboru żywności na świecie sposoby zwiększania 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia normy żywieniowe na podstawie mapy tematycznej wyjaśnia przyczyny głodu i niedożywienia na świecie opisuje problemy wyżywienia ludności świata na podstawie różnych źródeł porównuje i uzasadnia strukturę spożycia żywności w państwach wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo analizuje rozmieszczenie obszarów niedoboru i nadwyżek żywności na podstawie mapy tematycznej 	9.4	<p>Cel. Wych – 1-13</p> <p>Cele ogólne- 1-4</p> <p>U. kluczowe- 1-8</p>

		produkcji żywności i ograniczania głodu na świecie	<ul style="list-style-type: none"> proponuje działania, które można podjąć w celu zwiększenia produkcji rolnej na świecie, a także zmiany struktury produkcji oraz dystrybucji żywności proponuje sposoby walki z głodem wyjaśnia wpływ działalności rolniczej na inne elementy przestrzeni społeczno-gospodarczej i kulturowej (<i>Interakcje</i>) 		
114	Gospodarka leśna na świecie	<ul style="list-style-type: none"> zasoby leśne świata zróżnicowanie lesistości na świecie funkcje lasów i wykorzystanie ich zasobów przyczyny i skutki wylesiania 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zasoby leśne świata na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych wskazuje rozmieszczenie największych kompleksów leśnych na ziemi przedstawia zróżnicowanie lesistości na świecie na podstawie mapy tematycznej wyjaśnia funkcje lasów oraz przedstawia sposoby ich wykorzystania na świecie wykazuje skutki nieracjonalnej gospodarki leśnej w wybranych regionach świata uzasadnia konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi na świecie wyjaśnia wpływ działalności rolniczej na inne elementy przestrzeni geograficznej (<i>Interakcje</i>) 	9.5	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
115	Lekcja powtórzeniowa	Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia			Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
116	Zmieniająca się rola przemysłu we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> kryteria podziału przemysłu funkcje przemysłu rewolucje przemysłowe zróżnicowanie poziomu rozwoju przemysłu na świecie znaczenie przemysłu dla gospodarki państw kraje nowo uprzemysłowione zróżnicowanie struktury przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia kryteria podziału i funkcje przemysłu opisuje rozwój przemysłu i jego przemiany przedstawia zróżnicowanie poziomu rozwoju przemysłu na świecie omawia rolę przemysłu w gospodarce państw charakteryzuje strukturę i rolę przemysłu w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego uzasadnia różnice ilościowe i jakościowe produkcji przemysłowej państw o różnym poziomie rozwoju charakteryzuje kraje nowo uprzemysłowione omawia wpływ przemysłu na wzrost gospodarczy i jakość życia ludności świata (<i>Interakcje</i>) 	9.9	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
117	Czynniki lokalizacji przemysłu	<ul style="list-style-type: none"> podział czynników lokalizacji przemysłu zróżnicowanie zasobów pracy w przemyśle tradycyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu na wybranych przykładach wskazuje wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych branż porównuje zróżnicowanie zasobów pracy w przemyśle tradycyjnym i zaawansowanej technologii 	9.8	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

		<ul style="list-style-type: none"> i zaawansowanej technologii • zmiany roli czynników lokalizacji przemysłu w czasie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany roli czynników lokalizacji przemysłu w czasie 		
118	Zasoby naturalne Ziemi. Podział i rola surowców mineralnych	<ul style="list-style-type: none"> • podział zasobów naturalnych Ziemi • charakterystyka surowców mineralnych ze względu na ich wykorzystanie • zastosowanie wybranych surowców mineralnych • recykling – nowe źródło surowców 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podział zasobów naturalnych i różne sposoby ich wykorzystania • charakteryzuje surowce metaliczne, chemiczne i skalne • opisuje rozmieszczenie, światowe zasoby i wydobycie wybranych surowców mineralnych na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych • wyjaśnia rolę surowców mineralnych w rozwoju przemysłu • omawia recykling jako nowe źródło surowców • uzasadnia potrzebę racjonalnego gospodarowania surowcami mineralnymi 	9.9	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
119	Bilans energetyczny świata	<ul style="list-style-type: none"> • podział źródeł energii • zmiany w bilansie energetycznym świata • rozmieszczenie, zasoby i wydobycie wybranych surowców energetycznych • konsekwencje dysproporcji w rozmieszczeniu surowców energetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podział źródeł energii • opisuje wykorzystanie odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii • charakteryzuje zmiany w bilansie energetycznym świata • opisuje rozmieszczenie, światowe zasoby i wydobycie wybranych surowców energetycznych na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych • charakteryzuje kierunki eksportu i importu surowców energetycznych na podstawie danych statystycznych • wykazuje dysproporcje w rozmieszczeniu rejonów produkcji i konsumpcji surowców energetycznych oraz konsekwencje tych dysproporcji 	9.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
120	Produkcja energii elektrycznej	<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie energii elektrycznej • zróżnicowanie źródeł produkcji energii elektrycznej w różnych krajach • struktura produkcji energii elektrycznej na świecie wg typów elektrowni • państwa o największej produkcji energii elektrycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje znaczenie energii elektrycznej dla gospodarki i życia codziennego • wskazuje głównych producentów energii elektrycznej na świecie • charakteryzuje zmiany w strukturze zużycia energii postępujące wraz z rozwojem gospodarczym państw świata • charakteryzuje strukturę i wielkość produkcji energii elektrycznej na świecie w wybranych krajach na podstawie danych statystycznych • ocenia skutki wynikające z rosnącego zużycia energii oraz konieczność pozyskiwania nowych źródeł energii 	9.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
121	Typy elektrowni	<ul style="list-style-type: none"> • typy elektrowni • udział energii elektrycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje różne typy elektrowni • wykazuje związek pomiędzy warunkami przyrodniczymi a lokalizacją różnych typów elektrowni 	9.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

		<p>pochodzącej z różnych elektrowni w wybranych krajach</p> <ul style="list-style-type: none"> • zalety i wady wybranych typów elektrowni • przyczyny i skutki rozwoju energetyki atomowej • energetyka alternatywna 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia udział energii elektrycznej pochodzącej z różnych elektrowni w wybranych krajach na podstawie danych statystycznych • wykazuje wady i zalety różnych typów elektrowni • podaje przyczyny i skutki rozwoju energetyki atomowej • wyjaśnia rolę i znaczenie energetyki alternatywnej 		
122	Obszary koncentracji przemysłu i procesy jego restrukturyzacji	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki koncentracji przemysłu • rodzaje okręgów przemysłowych • charakterystyka wybranych okręgów przemysłowych • etapy rozwoju okręgu przemysłowego • restrukturyzacja przemysłu i jej skutki • zmiany w koncentracji przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia czynniki koncentracji przemysłu • przedstawia rodzaje okręgów przemysłowych • wyjaśnia etapy rozwoju okręgu przemysłowego • charakteryzuje rozmieszczenie i rozwój obszarów koncentracji przemysłu na wybranych przykładach • wyjaśnia zależność między restrukturyzacją przemysłu a rozwojem okręgów przemysłowych • wykazuje skutki restrukturyzacji przemysłu • wyjaśnia tendencje zmian w rozwoju i rozmieszczeniu okręgów przemysłowych na świecie 	9.9	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
123	Przemysł zaawansowanej technologii	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki rozwoju przemysłu zaawansowanej technologii • czynniki lokalizacji i rozmieszczenie przemysłu high-tech • formy organizacji przestrzennej przemysłu high-tech • znaczenie przemysłu zaawansowanej technologii • charakterystyka wybranych technopolii 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia czynniki rozwoju przemysłu zaawansowanej technologii • opisuje czynniki lokalizacji zakładów przemysłu wysokiej technologii • omawia formy organizacji przestrzennej przemysłu high-tech • przedstawia genezę wybranych technopolii • omawia rozmieszczenie wybranych technopolii na świecie • podaje korzyści związane z tworzeniem i funkcjonowaniem parków technologicznych • analizuje znaczenie przemysłu high-tech • ocenia wpływ przemysłu zaawansowanej technologii na rozwój gospodarczy i jakość życia 	9.9	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
124	Lekcja powtórzeniowa	Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia			Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

125	Znaczenie usług we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> • podział usług • sekcje usługowe • etapy rozwoju usług • znaczenie usług w gospodarce państw 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje usługi i wymienia sekcje usługowe wg PKD • charakteryzuje znaczenie usług materialnych i niematerialnych • wykazuje znaczenie usług dla gospodarki państw • opisuje etapy rozwoju usług • analizuje udział usług w strukturze zatrudnienia wybranych krajów świata na podstawie danych statystycznych 	9.10	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
126	Podział i rola komunikacji	<ul style="list-style-type: none"> • podział i znaczenie komunikacji • uwarunkowania rozwoju komunikacji • dynamika rozwoju usług komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podział komunikacji i jej rolę w gospodarce • przedstawia uwarunkowania rozwoju komunikacji • analizuje dynamikę wzrostu zapotrzebowania na usługi transportowe i łącznościowe na poszczególnych etapach rozwoju społeczno-gospodarczego państw • omawia wpływ postępu cywilizacyjnego na wzrost popytu na usługi komunikacyjne 	9.10	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
127	Transport lądowy na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • kryteria podziału transportu • transport samochodowy oraz kolejowy • wady i zalety transportu samochodowego i kolejowego • znaczenie poszczególnych rodzajów transportu lądowego • transport przesyłowy 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia kryteria podziału transportu • opisuje czynniki przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne warunkujące rozwój sieci transportowej • charakteryzuje transport samochodowy • omawia gęstość sieci dróg na świecie na podstawie mapy tematycznej • charakteryzuje gęstość sieci kolejowej na świecie na podstawie mapy tematycznej • omawia zmiany znaczenia transportu kolejowego na świecie • analizuje przewozy ładunków wg rodzajów transportu w wybranych krajach • charakteryzuje rolę i znaczenie transportu przesyłowego • omawia wady i zalety transportu: samochodowego, kolejowego i przesyłowego • opisuje wpływ budowy infrastruktury transportowej na środowisko przyrodnicze (<i>Interakcje</i>) 	9.10	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
128	Żegluga wodna i transport lotniczy na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • transport wodny i jego znaczenie • główne szlaki transportu morskiego • struktura przewozu towarów transportem morskiego • drogi wodne transportu śródlądowego • znaczenie transportu lotniczego • wady i zalety transportu wodnego i lotniczego 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje znaczenie transportu wodnego • omawia główne szlaki transportu morskiego na podstawie mapy tematycznej • opisuje wielkość przeładunku i strukturę towarów przeładowywanych w największych portach świata na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych • opisuje sieć transportu śródlądowego na świecie na podstawie mapy tematycznej • wskazuje na mapie najważniejsze szlaki żeglugi śródlądowej na poszczególnych kontynentach • charakteryzuje uwarunkowania rozwoju transportu lotniczego i jego znaczenie • przedstawia rozmieszczenie największych portów lotniczych na świecie • omawia wady i zalety transportu wodnego i lotniczego • wyjaśnia zmiany znaczenia poszczególnych rodzajów transportu 	9.10	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

			wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym		
129	Rola i znaczenie łączności na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie łączności • rozwój telefonii • rola telekomunikacji w światowej gospodarce • zagrożenia związane z nowoczesną technologią informacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rozwój i znaczenie współczesnych środków łączności • wykazuje spadek znaczenia usług pocztowych na podstawie danych statystycznych • opisuje rolę telekomunikacji komputerowej w światowej gospodarce • wykazuje zróżnicowanie dostępu do telefonii komórkowej oraz internetu w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego na podstawie danych statystycznych • wykazuje zagrożenia związane z nowoczesną technologią informacyjną 	9.10 9.12	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
130	Rozwój turystyki na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny rozwoju turystyki • klasyfikacja turystyki • skutki rozwoju turystyki • rola turystyki w światowej gospodarce • atrakcyjność turystyczna • monokultura turystyczna 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny szybkiego rozwoju turystyki na świecie • klasyfikuje turystykę wg różnych kryteriów • analizuje cele ruchu turystycznego we współczesnym świecie • opisuje cechy i uwarunkowania ruchu turystycznego na świecie • wyjaśnia, co składa się na atrakcyjność turystyczną • opisuje korzyści wynikające z rozwoju turystyki • przedstawia ekonomiczne, społeczne i przyrodnicze skutki rozwoju turystyki na wybranych przykładach • wykazuje znaczenie turystyki dla rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych krajów i regionów świata • wyjaśnia, czym jest monokultura turystyczna 	9.10 9.12	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
131	Regiony turystyczne świata	<ul style="list-style-type: none"> • najczęściej odwiedzane przez turystów regiony i kraje świata • walory turystyczne wybranych regionów świata 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje najważniejsze regiony turystyczne świata i opisuje ich specyfikę na podstawie różnych źródeł • opisuje walory turystyczne wybranych ośrodków i regionów turystycznych na podstawie różnych źródeł • wymienia kraje najczęściej odwiedzane przez turystów i wskazuje je na mapie • porównuje regiony o różnym stopniu zagospodarowania turystycznego 	9.10 9.12	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
132	Nowoczesne usługi	<ul style="list-style-type: none"> • rola i znaczenie nowoczesnych usług • przyczyny rozwoju nowoczesnych usług • dysproporcje w dostępie do nowoczesnych usług 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług dla rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych krajów świata ze szczególnym uwzględnieniem usług finansowych • wyjaśnia przyczyny rozwoju nowoczesnych usług bankowych, ubezpieczeniowych oraz inwestycyjnych • wykazuje dysproporcje w dostępie do nowoczesnych usług finansowych, edukacyjnych i zdrowotnych • analizuje przestrzenne zróżnicowanie dostępu do usług bankowych na świecie • przedstawia na podstawie danych statystycznych poziom zaspokojenia potrzeb na usługi podstawowe i wyspecjalizowane w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego • omawia wpływ nowoczesnych usług na życie i działalność człowieka (<i>Interakcje</i>) 	9.12	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

133	Lekcja powtórzeniowa	Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia			Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
134	Dysproporcje w rozwoju krajów świata	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki wpływające na dysproporcje w rozwoju krajów • ekonomiczny podział świata • działania mające na celu zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego państw • państwa BRICS 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i opisuje czynniki wpływające na dysproporcje w rozwoju społeczno-gospodarczym krajów świata • wykazuje przyczyny i konsekwencje dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym państw i regionów świata • analizuje wybrane mierniki poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego i jakości życia mieszkańców na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje podziału świata na bogatą Północ i biedne Południe • proponuje działania mające na celu zmniejszenie dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym krajów oraz regionów • wymienia państwa grupy BRICS 	7.1 7.2	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
135	Procesy globalizacji na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny globalizacji • płaszczyzny globalizacji • największe korporacje świata i ich rola • skutki globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny i płaszczyzny globalizacji • przedstawia wpływ globalizacji na gospodarkę światową oraz na funkcjonowanie państw, narodów oraz poszczególnych obywateli • wskazuje przyczyny wzrostu znaczenia korporacji międzynarodowych dla gospodarki światowej • przedstawia przejawy globalizacji na płaszczyznach: politycznej, gospodarczej, społecznej i kulturowej • wskazuje i uzasadnia pozytywne i negatywne skutki globalizacji 	9.14	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
136	Współpraca międzynarodowa	<ul style="list-style-type: none"> • płaszczyzny integracji międzynarodowej • formy współpracy międzynarodowej • działalność wybranych organizacji międzynarodowych • przyczyny i skutki integracji europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje płaszczyzny integracji międzynarodowej • przedstawia formy współpracy międzynarodowej • omawia działalność wybranych organizacji międzynarodowych o charakterze gospodarczym, społecznym, politycznym i militarnym • wskazuje przyczyny i skutki integracji europejskiej 	9.14	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
137	Znaczenie handlu międzynarodowego	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki rozwoju handlu międzynarodowego • przedmioty obrotu międzynarodowego • bilans handlowy i bilans płatniczy • struktura handlu międzynarodowego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia czynniki rozwoju handlu międzynarodowego • przedstawia rodzaje obrotów w handlu międzynarodowym: bilans handlowy i bilans płatniczy • analizuje strukturę towarową i geograficzną obrotów handlu światowego • analizuje współczesne problemy międzynarodowej wymiany handlowej • wyjaśnia wpływ międzynarodowej wymiany handlowej na rozwój społeczno-gospodarczy państw 	9.13	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

138	Konflikty międzynarodowe	<ul style="list-style-type: none"> • źródła konfliktów • przyczyny i skutki konfliktów zbrojnych • terroryzm i jego skutki • wybrane zamachy terrorystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia źródła konfliktów na świecie • przedstawia przyczyny i skutki konfliktów zbrojnych na świecie • przedstawia zagrożenia związane z terroryzmem • omawia przyczyny wybranych zamachów terrorystycznych na świecie 	9.15	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
139	Rejony konfliktów międzynarodowych h. Izolacjonizm	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny konfliktów w Europie, Azji i Afryce oraz obszary ich występowania • działania międzynarodowe podejmowane w celu zapobiegania konfliktom • przyczyny i skutki polityki izolacjonizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i przebieg konfliktów zbrojnych w wybranych regionach współczesnego świata • podaje nazwy regionów, na których toczą się konflikty zbrojne w Europie, Azji i Afryce i wskazuje je na mapie • omawia przykłady międzynarodowych działań podejmowanych w celu rozwiązywania konfliktów i zapobiegania im • omawia przykłady i przyczyny izolacji państwowej na świecie • omawia konsekwencje izolacji państwowej na płaszczyznach: politycznej, społecznej i gospodarczej 	9.15	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
140	Lekcja powtórzeniowa	Badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia			Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
141	Relacje człowiek – środowisko	<ul style="list-style-type: none"> • zmiana relacji człowiek – środowisko w dziejach człowieka • poglądy na relacje człowiek – środowisko • zasady zrównoważonego rozwoju • przykłady racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego • skutki zmian w środowisku związane z działalnością człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje relację człowiek – środowisko przyrodnicze na różnych etapach rozwoju społeczno-gospodarczego • przedstawia poglądy filozoficzne dotyczące relacji człowiek – środowisko przyrodnicze • omawia podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju i ocenia możliwości ich realizacji w skali lokalnej, regionalnej i globalnej • przedstawia przykłady racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego • ocenia skutki zmian środowiska w holocenie związane z działalnością człowieka 	5.4 6.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
142	Wpływ działalności człowieka na atmosferę	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny i skutki globalnego ocieplenia i występowania kwaśnych deszczy • przyczyny niszczenia warstwy ozonowej 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wpływ działalności gospodarczej człowieka na atmosferę ze szczególnym uwzględnieniem zmian klimatycznych • wymienia przyczyny globalnego ocieplenia klimatu • omawia przykłady wpływu działalności gospodarczej człowieka na zmniejszanie się warstwy ozonowej • ocenia skutki zmian w środowisku wywołane kwaśnymi opadami 	3.7	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

		<ul style="list-style-type: none"> • przestrzenne zróżnicowanie zanieczyszczeń powietrza na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przestrzenne zróżnicowanie zanieczyszczeń powietrza na świecie na podstawie mapy tematycznej • przedstawia przykłady działań organizacji międzynarodowych i rządów państw w celu redukcji zanieczyszczeń atmosfery 		
143	Wpływ działalności człowieka na hydrosferę i litosferę	<ul style="list-style-type: none"> • gospodarowanie zasobami wodnymi • skutki nadmiernego poboru wody • źródła zanieczyszczeń hydrosfery • wpływ człowieka na litosferę 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia gospodarowanie zasobami wodnymi i wskazuje obszary niedoboru wody na świecie • przedstawia skutki nadmiernego poboru wody w wyniku działalności gospodarczej człowieka • omawia źródła zanieczyszczenia hydrosfery • podaje przykłady katastrof ekologicznych • wskazuje działania człowieka wspomagające racjonalne gospodarowanie wodą • omawia przykłady wpływu działalności gospodarczej człowieka na litosferę • opisuje kierunki oddziaływania człowieka na litosferę • wymienia sposoby ograniczania ilości odpadów przemysłowych i komunalnych 	4.12	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
144	Wpływ działalności człowieka na pedosferę i biosferę	<ul style="list-style-type: none"> • erozja i degradacja gleb • pustynnienie • zagrożenia bioróżnorodności • przyczyny i skutki wylesiania • naruszanie przez człowieka stabilności ekosystemów 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny i skutki gospodarczego wykorzystania gleb • wskazuje przykłady wpływu działalności człowieka na degradację i dewastację gleb • podaje przyczyny pustynnienia i wskazuje obszary zagrożone pustynnieniem • analizuje przyczyny i skutki wylesiania obszarów Ziemi • omawia wpływ człowieka na biosferę • dowodzi na przykładach, że naruszenie stabilności ekosystemów może powodować nieodwracalne zmiany w środowisku naturalnym 	6.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
145	Działania na rzecz ochrony środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • międzynarodowe inicjatywy w zakresie ochrony środowiska • strategię ochrony środowiska • formy ochrony przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przykłady działań podejmowanych przez rządy krajów, organizacje międzynarodowe i regionalne w celu rozwiązywania problemów globalnych i lokalnych w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody • podaje nazwy organizacji zajmujących się ochroną środowiska • przedstawia strategię i formy ochrony przyrody • podaje przykłady rezerwatów biosfery 	6.6	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
146	Warsztaty terenowe – badanie dostępności do usług w najbliższej okolicy	<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie strukturalne i przestrzenne usług w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera obszar badań i zaznacza na mapie przedsiębiorstwa usługowe • zbiera informacje o podmiotach gospodarczych świadczących usługi na badanym terenie w zakresie: dostępności dla firm i ludności, rodzaju zakładów usługowych, rozmieszczenia wpływu na poziom życia ludności • analizuje informacje uzyskane w czasie badania i wyciąga wnioski • dokumentuje i prezentuje wyniki badań 	9.10	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8

147	Warsztaty terenowe – wpływ funkcjonowania przedsiębiorstwa przemysłowego na otoczenie lokalne	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie przedsiębiorstwa przemysłowego i jego wpływ na przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne elementy przestrzeni geograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • dobiera pytania badawcze w celu uzyskania informacji na temat przedsiębiorstwa przemysłowego • przeprowadza badania w przedsiębiorstwie przemysłowym • dokumentuje i prezentuje wyniki badań 	9.8 9.9	Cel. Wych – 1-13 Cele ogólne- 1-4 U. kluczowe- 1-8
-----	---	---	--	------------	--